

Els rols de gènere.

**FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**

MOVIMENT
DE CENTRES
D'ESPLAI
CRISTIANS
CATALANS

Context teòric

Els estereotips de gènere són *idees preconcebudes*, val a dir prejudicis, que s'han anat construint i transmetent en les societats amb el pas del temps. Són, doncs, construccions culturals i socials que classifiquen els atributs psíquics i físics de les persones, dividint-los en homes i dones, i limitant les seves respectives possibilitats de desenvolupament de certes capacitats personals, culturals, socials, econòmiques, polítiques, esportives, emocionals, etc.

D'altra banda, els rols de gènere expressen el comportament que, en una societat concreta, s'espera d'una persona per raó del seu sexe. Per exemple, un dels rols assignats tradicionalment als homes és el de ser responsables de les activitats productives i les activitats de representació política. Per altra banda, un dels rols assignats tradicionalment a les dones és tenir cura de les persones dependents (mainada i individus d'edat avançada), el manteniment de la llar, a banda de ser la responsable de les relacions afectives.

Els estereotips i els rols de gènere estan molt presents en la nostra societat. Podem trobar-los en els mitjans de comunicació, en la publicitat de nombrosos productes, en el llenguatge que fem i llegim a diari, en l'assignació de responsabilitats i obligacions dins de la família, en el desenvolupament de les relacions afectives. És doncs un element transversal en la nostra societat que és necessari treballar per alliberar als homes i a les dones dels seus condicionants socials i de gènere i aconseguir persones lliures, amb desitjos independents i expectatives de vida diferents.

La necessitat de desmuntar aquests estereotips de gènere és una de les obligacions que tenim com a societat per fer les persones més lliures. Per aconseguir-ho proposem tres activitats relacionades que us permetran treballar amb els infants, adolescents i joves i també amb el conjunt de l'equip educatiu els valors de l'empatia, la solidaritat, la llibertat per la tria del propi futur professional o el reconeixement a les aportacions de les dones a la història de la humanitat.

Fonts

Centre Dolors Piera d'Igualtat d'Oportunitats i Promoció de les Dones.

<http://www.cdp.udl.cat/tallers/index.php/ca/estereotips-i-rols-de-genere/introduccio>

Per saber-ne més...

Què són els estereotips de gènere i com funcionen.

<https://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca/masculinitats/conceptes-clau>

Fitxa d'activitat

A qui recordeu?

ACTIVITAT PER TREBALLAR IMPLÍCITAMENT ELS ROLS DE GÈNERE DINS DEL GRUP.

Infants, adolescents,
joves, monitors i
monitores

Grups a partir de
5 persones

20 min – 30 min

Objectius

- Identificar les persones referents.
- Facilitar la reflexió i el debat a partir d'un petit repte memorístic.
- Analitzar els rols desenvolupats per les nostres referents.

Avís per navegants

En aquest cas, es pretén mantenir al grup participant al marge de la finalitat de l'activitat. Per tant en el cas de tenir un Centre d'Interès al voltant del "temps", del "passat" o similar, es pot aprofitar. La idea és que no quedi explícit que l'activitat va dirigida a identificar els rols de gènere dels i les nostres referents, sinó que es comenti al final per tal que les respostes no estiguin influenciades.

Abans de començar

Cal disposar d'un espai ampli i ventilat on poder generar còmodament un debat.

Es tracta d'una activitat dirigida tant a l'equip de monitors/es com al grup de joves i/o d'infants de forma conjunta o independent. Si es vol fer l'activitat amb tot l'esplai de forma simultània, es poden fer els grups que es considerin necessaris i després fer una posada en comú.

La finalitat només l'ha de saber la persona que dinamitza l'activitat, un cop acabada, ja es pot compartir. Es pot fer com un "experiment social".

Activitat

Amb la finalitat de no influenciar en la resposta del grup es presenta l'activitat com un repte memorístic de qui coneix més l'esplai basant-se en conèixer les persones que hi han passat.

Per torns i de forma ordenada es van recordant totes les persones que han passat per l'esplai, es pot fer que siguin monitors/es o també infants i joves. També es poden anar fent preguntes per tal que els i les participants diguin perquè recorden aquelles persones o quines característiques seves els van marcar més.

És important anar recollint totes les respostes mentre s'anima al grup a seguir recordant, fins i tot es pot establir algun sistema de puntuació o de competició com al·licient.

Un cop s'arriba a un punt mort, es recondueix l'activitat per a generar el debat i la reflexió de les respostes obtingudes en clau de gènere.

Preguntes possibles per la reflexió:

- Quin gènere predomina?
- Per què -normalment- hi ha més monitores a l'esplai? A què pot ser degut aquest predomini?
Quins factors hi influeixen?
- Quins factors socioeducatius poden influir els rols que assumim a la societat?
No hi ha coincidències. Quins aprenentatges tenim interioritzats per assumir unes responsabilitats o d'altres, per a tenir persones referents, per relacionar-nos amb unes o altres persones, entre d'altres?
- I ara, què?
El gènere és una construcció i una estructura invisible. Cal valorar la importància de veure-ho, fer-nos conscients i presents amb com pensem i actuem. És necessari fer un efecte "eco" per tal de propagar el canvi.

Recursos per aprofundir:

Per tal d'aprofundir es pot donar una ullada a la guia teòrica que acompanya aquesta activitat.

Materials a preparar

- Tenir a l'abast la introducció així com les preguntes.

Fitxa d'activitat

Els rols de gènere a l'Esplai I

DINÀMICA PER TREBALLAR ELS ROLS DE GÈNERE AMB INFANTS, ADOLESCENTS I JOVES.

Infants, adolescents
i joves

Grups a partir de
5 persones

20 – 30 minuts

Objectius

- Entendre què és un rol de gènere
- Donar visibilitat a la presència dels rols de gènere a l'Esplai.
- Saber identificar el rols de gènere que es donen durant les tasques del dia a dia de l'Esplai.

Abans de començar

Els infants i joves han de desenvolupar un paper actiu i de reflexió al voltant dels rols de gènere que es perpetuen a l'Esplai, sobretot durant les tasques diàries.

Activitat

Els monitors/es dinamitzadors de l'activitat tindran un història sobre el dia a dia del centre d'Esplai, però la història no estarà completa, els noms de les persones protagonistes estaran omesos. La idea és que mentre es llegeix la història, els infants i joves vagin proposant els noms dels monitors/es del seu Esplai que creuen que encaixarien millor. Si hi ha alguna tasca que els infants no identifiquen en ningú en concret podrien fer hipòtesis sobre qui faria aquella tasca.

Tot seguit us deixem un exemple que podeu utilitzar, però seria ideal que cada centre d'Esplai personalitzés les històries per tal que siguin més properes als participants i més semblants al seu context. Recordem que l'objectiu és fer veure que al nostre centre d'Esplai també es reproduïen els rols de gènere.

Exemple d'història

Són les 8h del matí i els monitors/es arriben a l'estació d'autobusos. Tot està a punt per marxar de campaments. Mentre i carreguen el material a l'autobús, s'adona que s'han deixat una de les farmacioles al local així que li demana a si pot anar corrents a buscar-la ja que no poden marxar sense. Van arribant les primeres famílies i s'encarrega de recollir les targetes sanitàries, mentre acaba de gestionar els pagaments pendents. Encara queda mitja hora per marxar així que i, amb alguns infants, fan alguns tocs amb la pilota. i escolten atentament com la mare del Carles els explica com posar-li els taps de les orelles per quan es banyi a la piscina.

Ja hi són tots, només falta la Paula de Bombetes. Mentre truca a la seva família per saber què ha passat, s'encarrega de fer pujar la canalla a l'autobús. es posa al fons de l'autocar amb els grans, al davant per donar indicacions al conductor i al costat de l'infant nou que es mareja. Al cap de dues hores arriben al terreny de campaments: quines ganes de començar!!

Mentre els infants i joves esmorzen, i parlen d'on posaran les tendes. i estan molt enfeïnats/es organitzant el material i ajuda als intendants a preparar la cuina. Ara toca plantar les tendes. Cada grup d'edat se separa. Els més petits escolten atentament les indicacions de per posar el terra de la tenda; els mitjans encara no han començat i la Laia s'ha enfadat perquè no pot dormir amb la Maria, així que parla amb el grup per intentar trobar una solució; els grans ja quasi bé estan, només els falta clavar les piquetes, acció que acaba fent perquè el terra és molt dur. Quin goig de campament!! Totes les tendes estan plantades i com que encara queda una hora per dinar proposar jugar un partit de futbol, agafar la guitarra i uns quants cançoners i es posa sota l'ombra dels arbres, portar els fils i ensenya en Joan a fer una polsera i al fons alguns infants parlen amb per decidir on faran la primera cabana.

Tots estan engrescats quan crida que el dinar ja és a punt i tothom hi va de seguida. Abans de seure a taula cal rentar-se les mans, els recorda Quan tothom està llest, alça la veu i entona la cançó per beneir taula. Avui ha sigut qui ha cantat, però demà qui serà? Queden molts dies i les coses poden canviar molt!!!

Un cop llegida la història es potenciarà un debat amb els participants.

- Cal analitzar quines situacions han estat protagonitzades per monitors i quines per monitores.
- Podem preguntar si realment hi ha unes tasques que només poden fer els nois i no les noies i viceversa.
- Podem preguntar si hi veuen uns patrons i quins són.

La reflexió pot portar a fer veure als infants i joves que les tasques no estan determinades per si ets noi o noia, que tots les podem fer totes però que s'estableixen uns rols de gènere que des de l'Esplai podem començar a trencar.

Materials a preparar

- Història del dia a dia del nostre Centre o Club d'esplai (o còpia de la mostra).

Fitxa d'activitat

Els rols de gènere a l'Esplai II

DINÀMICA PER TREBALLAR ELS ROLS DE GÈNERE AMB L'EQUIP DE MONITORS I MONITORES.

Monitors i Monitores

Grups a partir de 5 persones

20 – 30 minuts

Objectius

- Prendre consciència sobre les actituds masclistes dins l'equip educatiu.
- Generar debat sobre els rols de gènere de l'equip educatiu.

Abans de començar

Cal preparar l'espai escollit per fer la dinàmica amb el material necessari.

Activitat

La dinàmica que presenta la comissió de gènere consisteix en reflexionar sobre els rols de gènere entre els monitors i monitores a l'esplai. És una dinàmica molt flexible, es pot adaptar a cada centre i amb el material disponible. Principalment, hi haurà un seguit de preguntes sobre les diferents tasques i rols dels monitors i monitores.

Per fer-ho més dinàmic, les preguntes poden estar enganxades a algun objecte com un aneguet de plàstic, per exemple. Algunes preguntes d'exemple poden ser:

- Qui forma part de més comissions voluntàries?
- Qui forma part de l'equip directiu?
- Qui fa els tràmits administratius?
- Qui s'encarrega que quedi tot en ordre després d'una sortida a una casa de colònies?
- Qui es preocupa més per la seguretat dels infants (posar límits, normes...)?
- Qui s'encarrega de les cures o de portar al dia la farmaciola?
- Qui es preocupa per la perspectiva de gènere a l'esplai?
- Qui s'encarrega de fer les tasques que requereixen força física (muntar estructures, carregar material...)?

Tot i així, abans de la dinàmica, cada centre ha d'adaptar les preguntes perquè siguin les més adequades. Es poden agafar totes o només algunes i es poden afegir.

Per a cada pregunta s'ha de respondre si ho fan més les monitores o els moniotrs i classificar-ho. La classificació es pot fer movent l'objecte amb la pregunta en dos cubells o simplement separant-los en dos espais.

Un cop totes les preguntes s'han contestat i classificat, es mira on hi ha més objectes. Es pot reflexionar sobre quines tasques fa cadascú i per què es divideixen així. A partir d'aquesta dinàmica, es genera debat sobre els diferents rols, un primer pas per a canviar-los!

Material fungible (no imprescindible)

- Objecte al qual les preguntes van enganxades (per exemple, aneguets de goma).
- Cubell on posar les preguntes (x2)

Material a preparar

- Les frases de la dinàmica (enganxades a l'aneguet o algun altre objecte si s'escau).

www.peretarres.org/mcecc

 facebook.com/MCECC

 [@esplaisMCECC](https://twitter.com/esplaisMCECC)

 [@esplaisMCECC](https://instagram.com/esplaisMCECC)

 [@esplaisMCECC](https://telegram.com/esplaisMCECC)

 **FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**

 **FUNDACIÓ
VERGE BLANCA**

 **FUNDACIÓ
SANTA AGNETA DE
SIURANA**

 **FUNDACIÓ
CROERA**

 **FUNDACIÓ
ESPLAI GIRONA**
Mare de Déu del Mont